

CEO SUMMIT 2007
«ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ & ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ»
1 Οκτωβρίου 2007, Μέγαρο Μουσικής Αθηνών

Ομιλία του Προέδρου ΣΕΒ, Δημήτρη Δασκαλόπουλου
«Ο ρόλος των θεσμικών φορέων»

Ο διάλογος για την ηθική, η συνεχής πάλη να απαντηθεί το ερώτημα «ποια είναι η καλή κοινωνία», ξεκίνησε από τότε που ο άνθρωπος άρχισε να σκέφτεται και πυροδοτήθηκε με νέες ιδέες ανά τους αιώνες.

Η αντιπαράθεση των ιδεών παραμένει ζωντανή και αποτελεί κύριο στοιχείο του δημοκρατικού διαλόγου. Στο κέντρο του προβληματισμού είναι το ερώτημα του πώς πετυχαίνουμε την καλύτερη ισορροπία μεταξύ 4 σημαντικών κοινωνικών αξιών: της ελευθερίας, της ισότητας, της αποτελεσματικότητας και της κοινωνικής συνοχής.

Καθώς δεν φιλοδοξώ, βέβαια, να διευθετήσω αυτά τα διαχρονικά διλήμματα, θα αναφερθώ στο θέμα της επιχειρηματικής ηθικής, με την έννοια, όμως, της αναφοράς στην ηθική μίας «ηγεσίας» –ατόμου, τάξης, κοινωνικής ομάδας, τεχνοκρατικής ελίτ, θεσμικού φορέα κοκ. Γιατί, ενώ είναι προφανές ότι η πορεία προς την επιθυμητή κοινωνία απαιτεί τη συνεισφορά του κάθε πολίτη, είναι επίσης σίγουρο ότι από την οποιαδήποτε ηγεσία, η κοινωνία έχει αυξημένες απαιτήσεις.

Η επιχείρηση συγκαταλέγεται στις ηγεσίες, διότι ο σημαντικός ρόλος που της έχει ανατεθεί από το σύστημα της ελεύθερης οικονομίας –η παραγωγή πλούτου που δημιουργεί αυξημένο κοινωνικό μείρισμα– την τοποθετεί στο κέντρο των κοινωνικών εξελίξεων.

Ανταποκρινόμενες ακριβώς σε αυτήν την πραγματικότητα, οι σύγχρονες επιχειρήσεις αναλαμβάνουν συνεχείς πρωτοβουλίες κοινωνικής ευθύνης. Η ανταπόκριση στις απαιτήσεις αυτές έχει γίνει απαραίτητο στοιχείο του επιχειρηματικού σχεδιασμού. Οι σύγχρονες και μεγαλύτερες οργανώσεις όλο και περισσότερο εντάσσουν τις δράσεις κοινωνικής ευθύνης στην καθημερινή τους λειτουργία, τις εκφράζουν με συγκεκριμένες δεσμεύσεις και με μετρήσιμους στόχους και όλο και περισσότερο εκπαιδεύουν τους ανθρώπους τους να ανταποκρίνονται.

Ακούσαμε σήμερα πολλά για τα κίνητρα, για το είδος και τη σημασία αυτών των δράσεων. Θα περιοριστώ λοιπόν στον ρόλο της ηγεσίας, δηλαδή τον ρόλο θεσμικών φορέων σαν τον ΣΕΒ.

Και πρώτα, μια σύντομη αναφορά στα ειδικότερα θέματα ηθικής, που αναφέρονται στον οικονομικό χώρο, τον χώρο δράσης της επιχείρησης, και που αφορούν έτσι πρωταρχικά στην ίδια.

Η κυρίαρχη μορφή του καπιταλισμού σήμερα είναι ο «ευλύγιστος καπιταλισμός» με την οριζόντια διάρθρωση της επιχείρησης, την προτεραιότητα στα άμεσα αποτελέσματα (μεταξύ των οποίων και τα κέρδη) και την έμφαση στην ομαδική δουλειά, αλλά, ταυτόχρονα και στην ενίσχυση της ατομικότητας, του ανταγωνισμού μεταξύ των μελών του οργανισμού και τις υψηλές αμοιβές.

Αυτή η αλλαγή της μορφής της εργασίας και της οικονομικής δράσης, με την έμφαση στο «δεν υπάρχει αύριο», υποχρεωτικά επιφέρει αυτό που ο μεγάλος κοινωνιολόγος, Richard Sennett, αποκαλεί «διάβρωση του χαρακτήρα». Οδηγεί επομένως και σε υποβάθμιση των αρχών που οφείλουν να διέπουν την επιχειρηματική ηθική.

Οι οικονομικές πραγματικότητες της εποχής μας επιδρούν επίσης σε μία άλλη ηθική διάσταση, στην οποία η κοινωνία δίνει μεγάλη σημασία: στη διάσταση της ισότητας.

Οι επιχειρηματίες αρεσκόμαστε να μιλάμε για την αξιοκρατία ως το κύριο μέσο κοινωνικής ανόδου και οικονομικής εξέλιξης. Η αξιοκρατία, όμως, υποχρεωτικά οδηγεί σε αύξηση των ανισοτήτων και, τελικά, ακόμη και σε ανατροπή της κοινωνικής συνοχής.

Και ενώ στο κοινωνικό σύστημα του δυτικού κόσμου, η κοινωνική συνοχή και πρόνοια αποτελούν βασική υποχρέωση του κράτους με την αποτελεσματική χρήση των φόρων, είναι πλέον προφανές ότι το κοινωνικό κράτος δεν λειτουργεί αποτελεσματικά ως δίκτυ προστασίας για τους φτωχούς, τους ανέργους και τους συνταξιούχους. Η επιχειρηματική τάξη οφείλει να αναγνωρίσει ότι το πρόβλημα αυτό μειώνει το αίσθημα ασφάλειας του κοινωνικού συνόλου και σε βάθος χρόνου, καθιστά τη βιωσιμότητα του συστήματος αμφίβολη. Και οφείλει να πράξει ανάλογα.

Η τελευταία αναφορά μου στις επιπτώσεις της οικονομικής ανάπτυξης που επηρεάζουν και την επιχείρηση, είναι αυτή για το περιβάλλον. Θα αρκεστώ στην παρατήρηση ότι δίκαια, πλέον, ανησυχούμε για τις αρνητικές επιδράσεις μας πάνω στον πλανήτη. Γι' αυτό, η περιβαλλοντική ατζέντα βρίσκεται στο προσκήνιο του παγκόσμιου διαλόγου και της νομοθετικής δραστηριότητας. Η επιχείρηση οφείλει να αναλάβει το μερίδιο ευθύνης που της αναλογεί και να συμπορευθεί με τη κοινωνία –αν όχι να ηγηθεί αυτής– στην κοινή προσπάθεια.

Μπροστά σε αυτές τις προκλήσεις και τις εύλογες προσδοκίες της κοινωνίας, η επιχείρηση καλείται να εκφράσει την ηθική της διάθεση να επιστρέψει στην κοινωνία μέρος της προστιθέμενης αξίας που έχει αποκομίσει, με κύριο στόχο να απαλύνει τις αρνητικές επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και να διασφαλίσει, έτσι, εκείνο το ελάχιστο της κοινωνικής συνοχής που είναι απαραίτητο για τη μακρόχρονη βιώσιμη ανάπτυξη.

Ο ρόλος του θεσμικού φορέα σε αυτό, είναι πολύ σημαντικός. Με τον δικό του λόγο και τις δικές του πρωτοβουλίες, με μια ενεργή πολιτική ανάδειξης και αναγνώρισης των καλύτερων παραδειγμάτων, μπορεί να προωθήσει ένα σύνολο αξιών που να βασίζεται σε παράγοντες επιχειρηματικής ηθικής, όπως:

- Τα μακρόχρονα κέρδη, τα οποία προέρχονται από την αύξηση της παραγωγικότητας και την ορθολογική διαχείριση όλων των πόρων.
- Την υιοθέτηση πολιτικής απτής συμμετοχής στα κοινά, η οποία να συνιστά ουσιαστική συνεισφορά στην κοινωνική πρόοδο.
- Την υιοθέτηση των κανόνων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.

Η απόλυτη συμμόρφωση από όλες τις επιχειρήσεις δεν υπάρχει, βέβαια. Ούτε υπάρχει η δυνατότητα επιβολής εκ μέρους του θεσμικού φορέα στα μέλη του. Μπορούμε, όμως, με την προτροπή των θεσμικών φορέων, να ελπίζουμε στη σταδιακή δημιουργία εκείνης της κρίσιμης μάζας που θα επιτρέψει την άσκηση του λεγόμενου peer pressure: δηλαδή, την πίεση της συμμόρφωσης επειδή αυτό είναι αποδεκτό από την κοινωνία και επειδή αυτό επιλέγουν να υιοθετήσουν οι πρωτοπόροι και –με την πάροδο του χρόνου– οι περισσότεροι.

Ο ΣΕΒ στηρίζει τον κοινωνικό ρόλο των επιχειρήσεων και προβάλλει τη σημαντική συνεισφορά των μελών του στο κοινωνικό σύνολο. Ενθαρρύνει όλα τα μέλη του να συμπεριλάβουν στην εταιρική τους στρατηγική, θέματα που άπτονται της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να υιοθετήσουν κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και να ευαισθητοποιηθούν στα θέματα της βιώσιμης ανάπτυξης.

Αυτήν ακριβώς την οριοθέτηση επιδιώκουμε με τη «Χάρτα Δικαιωμάτων και Υποχρεώσεων των Επιχειρήσεων», που υιοθέτησε ο ΣΕΒ στη Γενική Συνέλευσή του, τον Μάιο του 2005. Αυτή την ευαισθητοποίηση προωθούμε με τον λόγο μας στα κοινωνικά θέματα, με τις προτάσεις μας για την ενίσχυση του διαλόγου με όλες τις κοινωνικές δυνάμεις, με τις πρωτοβουλίες μας για δημιουργική συναίνεση. Αυτή την έμπρακτη συμμετοχή μας στα ευρύτερα κοινωνικά θέματα σηματοδοτούμε με τις πρωτοβουλίες και τη θεματολογία του Ανοικτού Φόρουμ.

Η κοινωνία, σήμερα, έχει –ευτυχώς– αυξημένη δυνατότητα να ελέγχει την εφαρμογή των γενικά αποδεκτών κανόνων. Υπάρχει, πλέον, ένα αίσθημα δικαίου που διακατέχει την κοινωνία και που, αργά ή γρήγορα, στραβά ή ορθά, εκδηλώνεται και ωθεί προς την επιδίωξη υψηλότερων και ευγενέστερων στόχων.

Αυτή είναι η συνεχής πρόκληση για την κοινωνία των ανθρώπων.

Και μέσα σ' αυτήν την ευρύτερη πρόκληση, η επιχειρηματική τάξη, μέσα από τη δράση των μεμονωμένων επιχειρήσεων, αλλά και των φορέων που τις εκπροσωπούν θεσμικά, καλείται όχι μόνο να ανταποκριθεί, αλλά και να πρωτοπορήσει, ανταποκρινόμενη στον σημαντικό ρόλο που της έχει εμπιστευθεί το κοινωνικό σύστημα της ελεύθερης οικονομίας.